

Konsekvensutredning for naturmiljø i forbindelse med detaljregulering for Skjærvaveien 2-6, Lillestrøm kommune

Anders Thylén og Kristine Heistad

Konsekvensutredning for naturmiljø i forbindelse med detaljregulering for Skjærvaveien 2-6, Lillestrøm kommune

Forfattere: Anders Thylén / Kristine Heistad

Publisert: 28.07.2024

Antall sider: 34 sider

Publiseringstype: PDF med aktive lenker

Oppdragsgiver: NRE Group v/ Jeanette Bratt

Tilgjengelighet: Dokumentet er offentlig tilgjengelig

Rapporten refereres som: Thylén, A. og Heistad, K. 2024. Konsekvensutredning for naturmiljø i forbindelse med detaljregulering for Skjærvaveien 2-6, Lillestrøm kommune. Biofokus rapport 2024-088. Stiftelsen Biofokus. Oslo.

Forsidebilder: Prosjektområdet / hagelupin / blåvinge / dam i prosjektområdet Foto: Anders Thylén

Biofokus rapport 2024–088

ISSN 1504-6370

ISBN 978-82-8449-398-5

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
www.biofokus.no

Forord

Stiftelsen Biofokus har på oppdrag fra NRE Group undersøkt biologisk mangfold i et planområde ved Skjærvaveien i Lillestrøm kommune. Feltundersøkelser ble gjennomført 3. mai og 6. juni 2024 av Anders Thylén og Kristine Heistad. Heistad har stått for mye av rapportskrivningen, mens Thylén, som er prosjektansvarlig, har skrevet delene knyttet til fuglelivet og har ellers stått for granskning og kvalitetssikring.

Vi vil takke oppdragsgiver ved kontaktperson Jeanette Bratt i NRE Group og arkitekt Ingvild Bodsberg Stræte i MAD Oslo AS for oversendelse av relevante plandokumenter og godt samarbeid i prosjektperioden.

Oslo/Dokka, 01.07.2024

Anders Thylén og Kristine Heistad

Planområdet består stort sett av tidligere opparbeidet areal. Foto: Biofokus / Anders Thylén 2024.

Sammendrag

Oppdraget har omfattet naturfaglige undersøkelser av planområde, registrering av fugl, kartlegging av fremmede arter og konsekvensvurdering av tiltak på naturmangfold.

På feltbefaring ble det registrert 14 ulike fremmede arter. Artene var spredt over hele prosjektområdet. Arealet med eng-aktig preg sør i prosjektområdet var dominert av store mengder fagerfredløs (*Lysimachia punctata*) og kanadagullris (*Solidago canadensis*), og i skråningen i vest var det store forekomster av parkslirekne (*Reynoutria japonica*).

I konsekvensvurderingen er planområdet delt inn i fem delområder jf. Veileder M-1941 (Miljødirektoratet 2020). Delområde 1 er tomten som i dag er bilverksted og vaskehall. Dette området består hovedsakelig av sterkt endret fastmark og har store forekomster av fremmede arter. Spesielt dominerende er kanadagullris (*Solidago canadensis*), kjempeturt (*Cicorbita macrophylla*), fagerfredløs (*Lysimachia punctata*) og parkslirekne (*Reynoutria japonica*), mens dagfiol (*Hesperis matronalis*) og hviteinskløver (*Melilotus albus*) forekommer spredt.

Delområde 2 er engarealet i øst der det også ligger en dam. Delområde 3 omfatter skogholtet i sør som består av grøntstrukturer med enkelte store, gamle trær av lind og selje, og delområdet 4 inkluderer strandsonen og Skjærvagapet som er et økologisk funksjonsområde for fugl og omfatter naturtypelokaliteten «Nitelva». Delområde 5 består av fire grove bjørketrær sør-vest i planområdet hvor det også ble observert stær (NT).

Tiltaket påvirker i liten grad delområder med viktige naturtyper, hvilket fører til en ubetydelig til noe forringet situasjon, med unntak av delområde 5 som blir sterkt forringet. Prosjektområdet fremstår allerede som sterkt påvirket av både bygninger, forurensning og fremmede arter, og konsekvensen av tiltaket vil samlet sett ikke bli spesielt høy. At det må hugges fire grove bjørketrær øker den negative konsekvensen for naturmangfold, og det vil være en fordel om et eller flere av disse trærne kan spares. Samlet vurderes påvirkningen på delområdene til noe (til middels) negativ konsekvens for naturmangfold.

Potensiale for å forbedre naturmiljøet er til stede hvis avbøtende tiltak gjennomføres. Det kan settes opp fuglekasser, og anlegges blomstereng med pollinatorvennlige, stedegne blomster. I forbindelser med kajakkbrygga bør det settes opp informasjon om fuglelivet og oppfordre padlere til å opptre varsomt. Det er registreringer av fremmede arter med svært høy risiko i store deler av planområdet. For å unngå spredning av fremmede arter i anleggsfasen, bør det utøves forsiktighet i håndtering av masser.

Innhold

1	Innledning	6
1.1	Bakgrunn	6
1.2	Planområde og planlagte tiltak	6
1.3	Tidligere registreringer	9
2	Metode	10
2.1	Datainnsamling	10
2.2	Konsekvensvurdering	11
2.3	Naturmangfoldloven	13
2.4	Behandling av data og prosjektets produkter	14
3	Resultater	15
3.1	Naturgrunnlag og historikk	15
3.2	Kartlagte naturtyper	15
3.3	Artsmangfold	16
3.4	Fremmede arter	18
3.5	Biologisk viktig grønnstruktur og landskapsøkologi	20
4	Konsekvensvurdering	20
4.1	Verdivurdering	20
4.2	Påvirkning	22
4.3	Konsekvens	24
4.4	Vurdering opp mot Naturmangfoldloven	25
5	Diskusjon	26
5.1	Hensyn og avbøtende tiltak	26
5.2	Håndtering av fremmede arter	26
5.3	Naturverdier i Sagdalen	27
6	Referanser	28
	Vedlegg 1. Naturtypebeskrivelser	29
	Vedlegg 2. Kategorier for rødlistearter	32
	Vedlegg 3. Kategorier for fremmede arter	33

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Bakgrunnen for oppdraget er foreslått omregulering i forbindelse med utbygging av boliger. Området var ved tidspunktet for undersøkelsen regulert til industri i arealplanen til Lillestrøm kommune. De naturfaglige vurderingene i denne rapporten vil være en del av det faglige grunnlaget i planprosessen.

Planområdet omfatter flere eldre detaljreguleringsplaner og en områdeplan. Skjærvaveien 2 er ikke detaljregulert. Skjærvaveien 4 og 6 er regulert til industri gjennom eldre reguleringsplaner fra henholdsvis 1983 og 1964 (MAD Oslo AS, 2024).

I planinitiativet utarbeidet av MAD Oslo AS står følgende angående krav om konsekvensutredning:

«Planen fanges opp av oppfangskriteriene i vedlegg II (jf. § 8), pkt. 10b: Utviklingsprosjekt for industriområder og by- og tettstedsområder. Dette punktet skal tolkes vidt, og kan omfatte rene boligprosjekter i by- og tettstedsområder. Det må derfor gjøres en konkret vurdering av om planen kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn, jf. § 10 i forskriften. Planområdet omfatter delvis naturtypen Nitelva, som har stor verdi. Vegetasjonen langs Nitelva er variert og har stort naturmangfold. På dette stedet er vi helt i randsonen av naturtypen, og området er allerede preget av menneskelig aktivitet. Det kan imidlertid ikke utelukkes at tiltak innenfor planområdet kan ha innvirkning på naturtypen.

På bakgrunn av dette vurderer vi at det er behov for konsekvensutredning av temaet naturmangfold. Nærområdet må kartlegges for å kunne vurdere hvilke konsekvenser tiltaket eventuelt vil ha for naturtypen.»

1.2 Planområde og planlagte tiltak

I planinitiativet for detaljreguleringsplan for Skjærvaveien 2-6 (MAD Oslo AS, 2024) presenteres det et forslag som har til hensikt å transformere prosjektområdet fra industri til boligformål. Planområdet består av eiendommene til Skjærvaveien 2, 4 og 6, som har gnr/bnr 75/72, 75/324 og 75/439. Disse tomtene utgjør felt KF30 i kommuneplanen. I tillegg er deler av eiendommene med gnr/bnr 75/1, 75/71, 75/224, 75/413, 75/415, 75/416, 77/1191, 77/1757 og eiendom uten matrikelnummer (kantsonen langs Skjærvagapet, der turveien går) tatt med i planområdet. Det er kun ett utredningsalternativ fra forslagsstiller som skal vurderes opp mot 0-alternativet (dagens situasjon).

Planlagte tiltak

Det foreslås å rive eksisterende bygninger innenfor planområdet, ta ut forurensende masser og sette opp fem boligblokker i varierende høyder opptil åtte etasjer. I tillegg planlegges følgende tiltak (nummerering viser til nummer i figur 1):

1. Sti/snarvei fra blokkene til Strømsveien

Forslagstiller ønsker å anlegge en sti/snarvei fra blokkene og gjennom skogholtet i sørvest til Strømsveien. Formålet med stien er å gi et tilskudd til de øvrige gangforbindelsene i området, og bidra til å koble den framtidige bebyggelsen lenger inn i Skjærvaveien sammen med Sagdalen. Den foreslåtte gangforbindelsen følger det opprinnelige forløpet til veien fra Strømsveien til Skjærva brug, som ble fjernet i etterkrigstiden. Det skal åpnes opp på tvers av tomta, slik at det blir mulig å gå over tomta fra krysset Skjettenveien/Skjærvaveien ned til turveien langs Skjærvagapet.

2. Parkering

Etableres i parkeringskjeller under det nederste «platået» i prosjektet. Endelig parkeringsantall er ikke avklart ennå, men vil være i tråd med kommuneplanen.

3. Torg/møteplass

Det skal opprettes et torg/møteplass sentralt mellom boligblokkene.

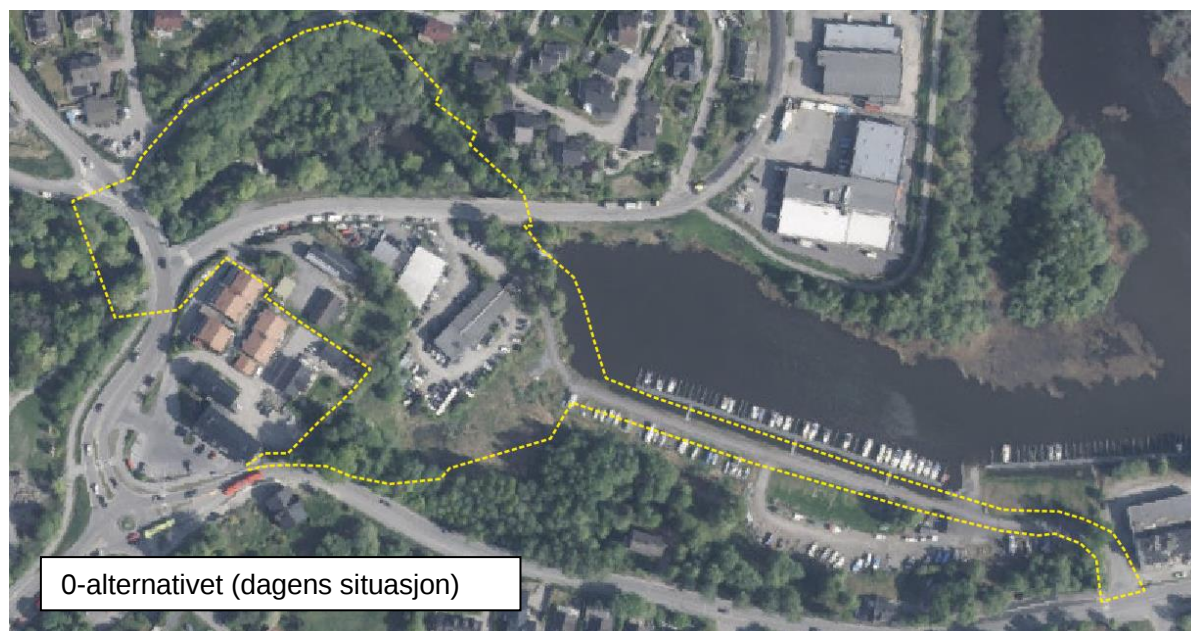
4. Kajakkbrygge

Forslagstiller ønsker å se på mulighetene for å anlegge en kajakkbrygge ved Skjærvagapet, øst i planområdet.

5. Skoglekeplass

Forslagstiller nevner også en mulig skoglekeplass i grøntområdet sør for boligblokkene.

6. I tillegg til forslagstillers planer ønsket Lillestrøm kommune en vurdering av mulighetene for å anlegge en tursti i skogområdet nord for elven. Det gjøres en vurdering av dette tiltaket i rapporten, men tiltaket er ikke inkludert i konsekvensvurderingen.

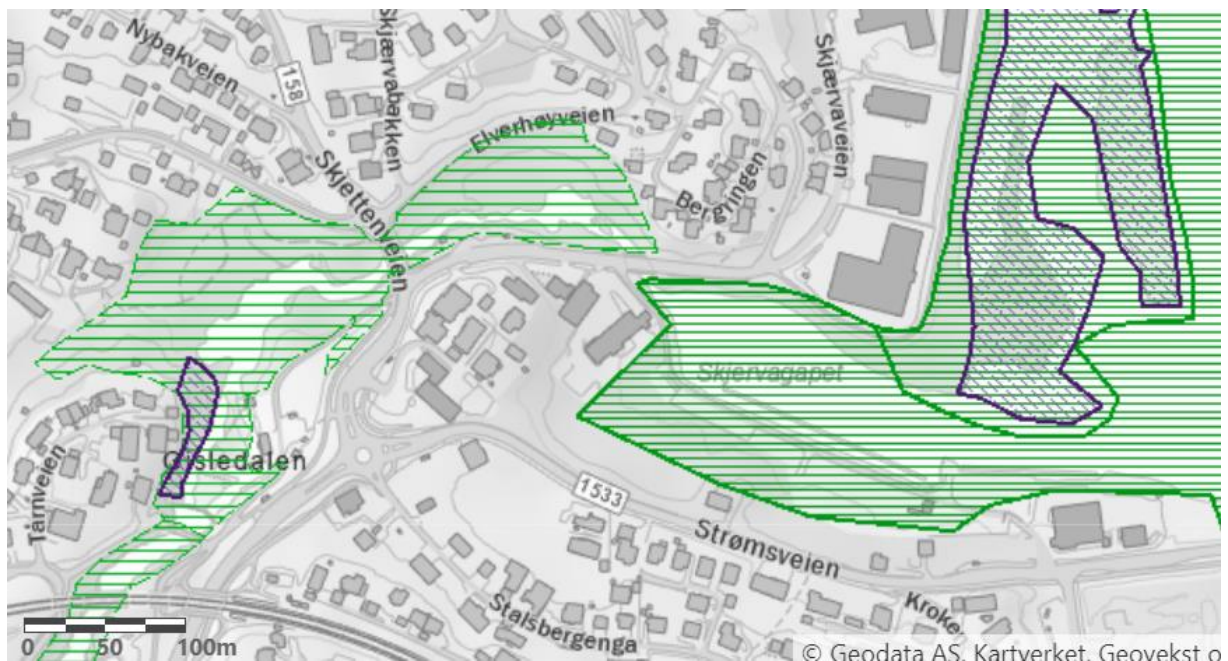
1.3 Tidligere registreringer

Opprinnelig naturtypekartlegging i området ble gjort etter DN-håndbok 13 i 2002. De sentrale delene av Lillestrøm kommune er videre kartlagt etter Miljødirektoratets instruks basert på NiN2 i 2021-2022.

I naturbase er det tidligere registrert en naturtypelokalitet etter DN håndbok 13 (Direktoratet for Naturforvaltning, 2007) med gammel boreal lauvskog (BN00016155) med C-verdi (lokalt viktig) på nordsiden av elven (grønn skravur, figur 3). Lokaliteten beskrives som en frodig løvskog som er i ferd med å danne en del strukturer av liggende og stående død ved. Svartor dominerer langs elva (Blindheim, 2002). Innenfor det samme området er det også kartlagt en mindre naturtypelokalitet etter Miljødirektoratets instruks (lilla skravur, figur 3) med frisk lågurtedellauvskog (NINFP2110045818) med lav kvalitet. Dette er en rødlistet naturtype (NT) i henhold til Norsk rødliste for naturtyper 2018 (Artsdatabanken, 2018).

Deler av planområdet er også innenfor grensene til naturtypelokaliteten Nitelva (BN00016174) som er et viktig bekkedrag med A-verdi (svært viktig) (Miljødirektoratet, 2023b). Det er også kartlagt en naturtypelokalitet etter Miljødirektoratets instruks øst for planområdet (lilla skravur, figur 3). Dette er en kalkrik helofyttsump (NINFP2110045823) av høy kvalitet. Denne naturtypen er vurdert som sårbar (VU) i henhold til Norsk rødliste for naturtyper 2018 (Artsdatabanken, 2018). Naturtypebeskrivelser for alle de tidligere naturtypelokalitetene vises i vedlegg 1.

Nitelva inkludert Skjervagapet er tidligere registrert som en viktig viltlokalitet (Thylén et al., in prep; Tysse, 2022). Det er lite artsregistreringer i Artskart fra området, med unntak for fugler. Av fugleregistreringer er det en del knyttet til Nitelva/Skjervagapet og til Sagelva, ellers lite fra selve planområdet.

Figur 3: Tidligere registrerte naturtypelokaliteter i og ved prosjektområdet (Naturbase, Miljødirektoratet, 2024)

2 Metode

2.1 Datainnsamling

Kartleggingstema

Arbeidet har omfattet kartlegging av:

- Naturtyper etter Miljødirektoratets instruks (Miljødirektoratet, 2024) basert på NiN2 (Halvorsen et al., 2015). Dette inkluderer rødlistede naturtyper i henhold til Norsk rødliste for naturtyper 2018 (Artsdatabanken, 2018). Det ble valgt å gjøre kartlegging etter Miljødirektoratets instruks på nytt i 2024, selv om det var gjennomført så sent som i 2021. Dette ble valgt fordi det ved befarung ble funnet naturtyper som ikke var fanget opp i forrige kartlegging.
- Utvalgte naturtyper i henhold til [Naturmangfoldloven](#) og [Forskrift om utvalgte naturtyper](#).
- Viktige viltområder (Direktoratet for Naturforvaltning, 2000) og områdets landskapsøkologiske betydning (Drageset, 2020).
- Biologisk viktig grønnstruktur. Restnatur i byggesonen som ikke «når opp» som naturtype eller viltområde men som likevel har betydning for artsmangfold lokalt med bakgrunn i Miljødirektoratets veileder om planlegging av grønnstruktur i byer og tettsteder (Miljødirektoratet, 2014).
- Levesteder for rødlistearter og andre forvaltningsrelevante arter. Rødlistekategorier følger gjeldende norsk rødliste (Artsdatabanken, 2021). Se vedlegg 2 for forklaring av kategorier.
- Forekomster av fremmede arter iht. Fremmedartslista 2023 (Artsdatabanken, 2023). Se vedlegg 3 for forklaring av kategorier.

Viktige datakilder

Tilgjengelige naturdatabaser og litteratur er gjennomgått for å samle eksisterende kunnskap om området, bl.a. Naturbase og Artskart, andre viktige kilder har vært historiske flybilder.

Feltkartlegging

Feltkartlegging i området ble utført i to omganger. Anders Thylén besøkte området 03. mai 2024, med formål å registrere fugl. Naturkartlegging og kartlegging av fremmede arter ble utført 06. juni 2024 av Kristine Heistad og Anders Thylén. Kartleggingsforholdene var gode, med oppholdsvær og sol begge feltdagene.

2.2 Konsekvensvurdering

Oppdraget gjelder en konsekvensutredning (KU) av tema naturmangfold etter Plan- og bygningsloven og baserer seg på Miljødirektoratets veileder for konsekvensutredninger for klima og miljø M-1941 (Miljødirektoratet, 2023a)

Metoden beskrives kortfattet her:

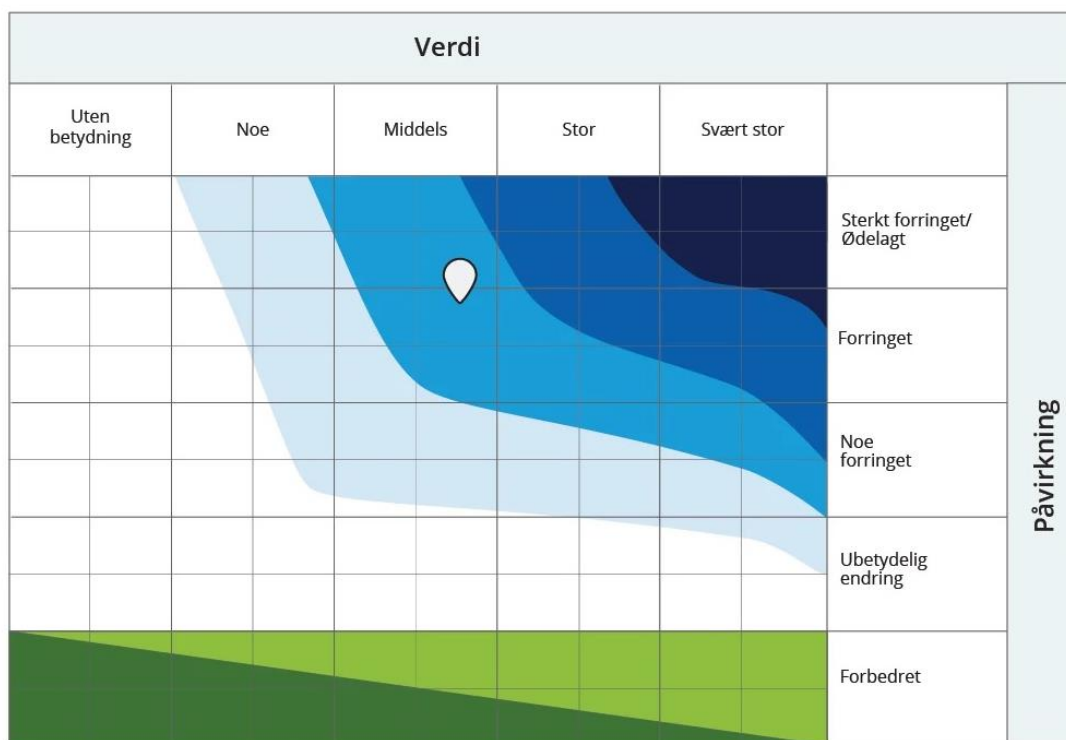
Sentralt i vurdering og analyse står tre begreper; verdi, påvirkning og konsekvens.

- Med verdi menes hvor biologisk verdifullt et område, et miljø, eller en forekomst er.
- Med påvirkning menes en vurdering av hvilke endringer tiltaket antas å medføre for de ulike områdene og miljøene, og graden av denne endringen.
- Konsekvensen er en sammenveiling av områdets biologiske verdi og graden av påvirkning og kan både være positiv og negativ.

Metodikken for å vurdere konsekvensen av alternativene for naturmangfold går igjennom følgende trinn basert på [M-1941](#) (Miljødirektoratet, 2023a):

1. [Planområdet/influensområdet deles inn i miljøer/delområder](#) som er relevante for fagtemaet. Områdene beskrives ut fra tilgjengelige data og eventuelle nye registreringer.
2. [Delområdene verdivurderes](#) ut fra et gitt kriteriesett. Verdivurderingene er basert på kriterier som både tar hensyn til områdenes juridiske beskyttelse, og omfatter forvaltningens vedtak og føringer; for eksempel verneområder, og til områdenes betydning for å ta vare på naturmangfoldet nasjonalt og internasjonalt. I verdivurderingene er det verdien i nullalternativet som legges til grunn. Verdivurderingene bygger både på eksisterende kunnskap, og på nye registreringer i det aktuelle området. Vurderinger av verdi skal bygge på konkrete funn, og på vurderinger av potensial.
3. En vurdering av [påvirkningen av tiltaket på hvert delområde](#) gjøres. Endringene vurderes i forhold til et referansealternativ, det vil si hvordan situasjonen ville være uten gjennomføring av tiltaket. Påvirkning på delområdene vurderes på en femdelt skala (fra forbedret til sterkt forringet). De vanligste påvirkningsfaktorene på naturmangfold er arealbeslag og forringelser av leveområder gjennom fragmentering, brudd i landskapsøkologiske sammenhenger og kanteffekter inn i naturområder. Det finnes også andre påvirkningsfaktorer som kan være viktig i enkelte prosjekter, bl.a. forurensning av vann og grunn, endret hydrologi, spredning av uønskede arter, støy og kunstig belysning.
4. [Konsekvensen for hvert miljø/delområde](#) fastsettes ved å sammenholde områdets verdi med påvirkningen av tiltaket. Dette gjøres ved hjelp av konsekvensvifta (Figur 4, Tabell 1).
5. Den [samlede konsekvensen for naturmangfold](#) vurderes (Tabell 2). Dette innebærer også en vurdering av samlet belastning etter Naturmangfoldloven (se kapittel 2.3).

Alle trinn i prosessen skal dokumenteres og begrunnes, slik at den blir mest mulig etterprøvbart.

Figur 4. Konsekvensvifte for vurdering av konsekvenser av et tiltak på naturmangfold. Illustrasjon hentet fra Veileder M-1941 Konsekvensutredninger for klima og miljø.

Tabell 1. Skala og veiledning for konsekvensvurdering av delområder, fra Veileder M-1914.

Skala	Konsekvensgrad	Forklaring
----	Svært alvorlig miljøskade	Den mest alvorlige miljøskaden som kan oppnås for området. Gjelder kun for områder med stor eller svært stor verdi.
---	Alvorlig miljøskade	Alvorlig miljøskade for området
--	Betydelig miljøskade	Betydelig miljøskade for området
-	Noe miljøskade	Noe miljøskade for området
0	Ubetydelig miljøskade	Ingen eller ubetydelig miljøskade for området
+ / ++	Noe miljøforbedring. Betydelig miljøforbedring	Miljøgevinst for området. Noe forbedring (+) eller betydelig forbedring (++)
+++ / ++++	Stor miljøforbedring. Svært stor miljøforbedring	Stor miljøgevinst for området. Stor (+++) eller svært stor (++++) forbedring. Benyttes i hovedsak der områder med ubetydelig eller noe verdi får en svært stor verdiøkning som følge av tiltaket

Tabell 2. Skala og konsekvensvurdering for planområdet, fra Veileder M-1914.

Konsekvensgrad for miljøtemaet	Kriterier for konsekvensgrad
Kritisk negativ konsekvens	Stor andel av alternativets område har særlig høy konfliktgrad. Vanligvis flere delområder med konsekvensgrad svært alvorlig miljøskade (----), og i tillegg store samlede virkninger. Brukes unntaksvis.
Svært stor negativ konsekvens	Stor andel av alternativets område har høy konfliktgrad. Det er delområder med konsekvensgrad svært alvorlig miljøskade (----), og ofte flere/mange områder med alvorlig miljøskade (---). Vanligvis store samlede virkninger.
Stor negativ konsekvens	Flere alvorlige konfliktpunkter for temaet. Ofte vil flere delområder ha konsekvensgrad alvorlig miljøskade (---).
Middels negativ konsekvens	Ingen delområder med de høyeste konsekvensgradene, eller disse er vektet lavt. Delområder med konsekvensgrad betydelig miljøskade (--) dominerer.
Noe negativ konsekvens	Kun en liten del av alternativets område har konflikter. Ingen delområder har de høyeste konsekvensgradene, eller disse er vektet lavt. Vanligvis vil konsekvensgraden noe miljøskade (-) dominere.
Ubetydelig konsekvens	Alternativet vil ikke medføre vesentlige endringer sammenlignet med nullalternativet. Det er få konflikter og ingen konflikter med de høyeste konsekvensgradene.
Positiv konsekvens	Totalt sett er alternativet en forbedring for temaet sammenlignet med nullalternativet. Det er delområder med positiv konsekvensgrad og kun få delområder med lave negative konsekvensgrader. De positive konsekvensgradene oppveier klart delområdene med negativ konsekvensgrad.
Stor positiv konsekvens	Stor forbedring for temaet. Mange eller særlig store/viktige delområder med positiv konsekvensgrad. Kun ett eller få delområder med lave negative konsekvensgrader, og disse oppveies klart av delområder med positiv konsekvensgrad.

2.3 Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven (Klima- og miljødepartementet, 2009) legger føringer for hvordan naturens mangfold skal hensyntas ved ulike typer planlagte tiltak. Nedenfor er paragraf 8-10 under kap. II (alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk) listet, og hver paragraf er kommentert med utgangspunkt i Biofokus rolle i planprosjektet.

§ 8.(kunnskapsgrunnlaget)

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

- Biofokus baserer sine vurderinger om arters bestandssituasjon på den norske rødlisten for truede arter (Artsdatabanken, 2021). Artsdatabankens oversikt over alle norske arters utbredelse i Artskart (Artsdatabanken og GBIF Norge, 2023), Miljødirektoratets oversikt over

prioriterte arter i Naturbase (Miljødirektoratet, 2023b) og Naturindeks for biologisk mangfold (Jakobsen & Pedersen, 2020).

- Vi kartlegger arts mangfoldet og dokumenterer dette gjennom Artskarts løsninger.
- Biofokus baserer sine vurderinger om naturtypers utbredelse og økologiske tilstand på Artsdatabankens rødliste for truede naturtyper (Artsdatabanken, 2018), Miljødirektoratets oversikt over forvaltningsrelevante naturtyper (inkludert rødlistede og utvalgte naturtyper) (Miljødirektoratet, 2023b), samt på vitenskapelige vurderinger av [økosystemenes økologiske tilstand](#).
- Vi avgrensner og vurderer naturtyper i henhold til Miljødirektoratets instruks for naturtypekartlegging basert på beskrivelsessystemet NiN og/eller etter DN-håndbok 13 om kartlegging og verdisetting av biologisk mangfold. I tillegg finnes det store mengder informasjon fra biologiske undersøkelser gjennom flere tiår som vi bruker aktivt i våre vurderinger.

§ 9.(føre-var-prinsippet)

Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.

- Det vil ikke være mulig i løpet av en enkelt undersøkelse å få en fullstendig oversikt over alle biologiske verdier i et utredningsområde.
- Biofokus bruker faglig skjønn for å avveie hvor detaljerte undersøkelsene trenger å være, samt bruker vår kunnskap om økologiske sammenhenger ved avgrensning og verdisetting av naturtyper, samt når konsekvensene av konkrete tiltak skal vurderes.
- Vi angir i rapporten noe om usikkerheten knyttet til registreringene, og om denne usikkerheten er akseptabel eller ikke. Vi vil foreslå tilleggskartlegginger dersom usikkerheten er for stor.

§ 10.(økosystemtilnærming og samlet belastning)

En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.

- Biofokus bruker de samme kildene som nevnt under «kunnskapsgrunnlaget», og gjør overordnede vurderinger av forekomster, trusler og økologiske sammenhenger på landskapsnivå og i et regionalt og nasjonalt perspektiv.
- Biofokus bruker digitale kart og flybilder for å se på utvikling over tid i et gitt område. Dette gir et godt grunnlag for å vurdere hvilken belastning økosystemet har vært utsatt for tidligere.

2.4 Behandling av data og prosjektets produkter

Rapporten fra oppdraget blir etter ferdigstilling og godkjenning publisert i Biofokus sin rapportserie på vår hjemmeside. Alle artsdata fra prosjektet blir tilgjengeliggjort i Artskart (Artsdatabanken og GBIF

Norge 2023) via Biofokus sin egen GBIF-node. Nye naturtyperegistreringer rapporteres til Naturbase via Miljødirektoratets kartleggingssystem.

3 Resultater

3.1 Naturgrunnlag og historikk

Figur 5: Flyfoto fra 1946 og 2023. Hentet fra Norge i bilder. Kartgrunnlag: Kartverket, NIBIO og Statens Vegvesen.

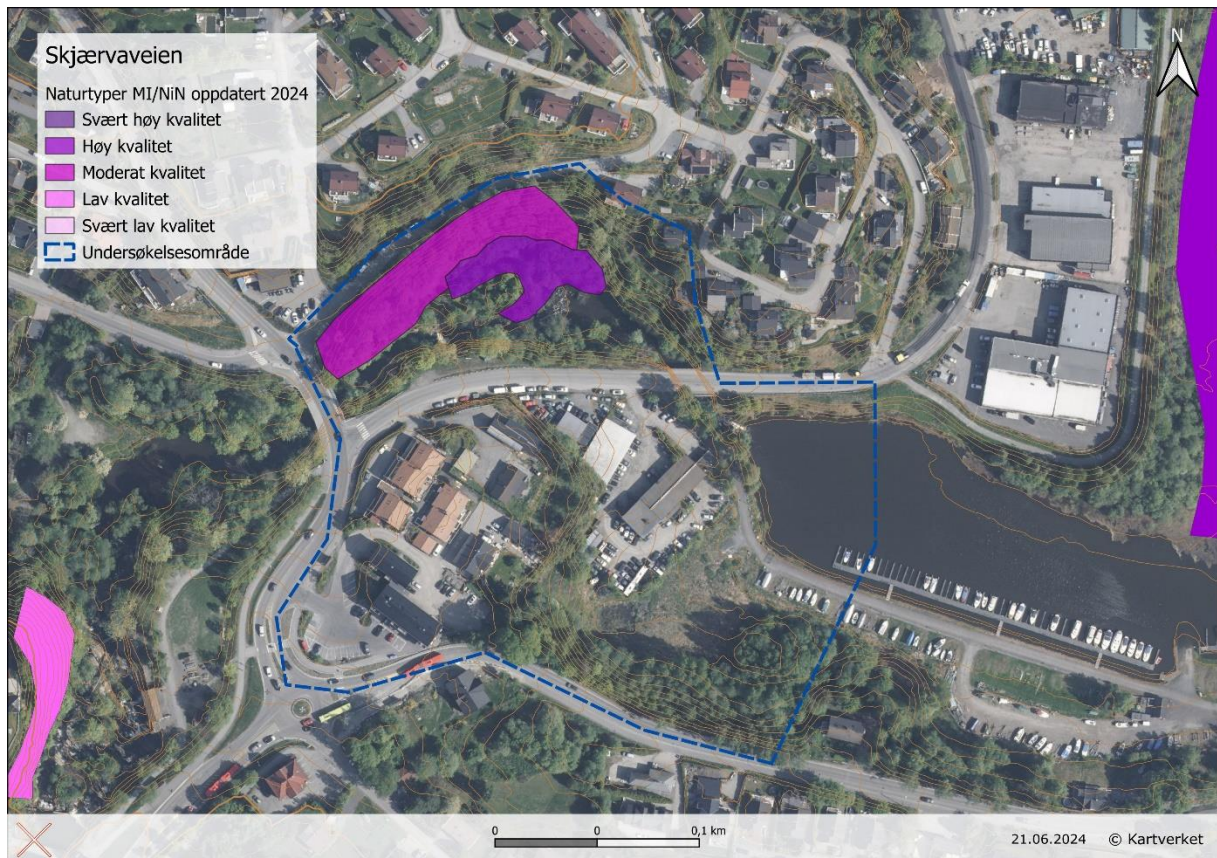
Planområdet består i stor grad av skrotemark, asfalterte flater og bygninger, men også noe engliknende arealer som ut i fra gamle flybilder ser ut til å ligge delvis på en fylling i tidligere våtmark og delvis på gammel kulturmark (figur 5). Innerst på fyllinsflaten, i kanten av skrenten, er det rester av våtmarken, i form av en grunn og gjengrodd dam. I «engarealene» vokser en blanding av engarter og nitrofile ugrasarter, og det ble blant annet registrert prikkperikum og gulflatbelg. I utkanten av prosjektområdet finnes et belte med grøntstrukturer med forekomst av store trær av lind (NT) og selje. Ellers består skogholtet av treslag som ask (EN), spisslønn og gråor. Strandsonen består av en smal fyllingskant inntil en gangvei. Sagelva renner ut i Skjærvagapet på nordsiden av planområdet.

Geologi

Berggrunnen består ifølge NGUs berggrunnskart av glimmergneis. Området ligger under marin grense og jordsmonnet er opprinnelig marine avsetninger og elveavsetninger. Dette gir et moderat kalkrikt vekstgrunnlag for vegetasjonen. Tettstedet/byggesonen i området er også i stor grad preget av tilførte masser og fyllmasser. Det gjelder i stor grad også planområdet.

3.2 Kartlagte naturtyper

Hele planområdet ble undersøkt i felt i 2024 og det ble utfigurert to naturtyper etter Miljødirektoratets instruks (Miljødirektoratet, 2024). Naturtypebeskrivelser vil bli tilgjengelig i Naturbase og vises i vedlegg 1. Det ble registrert to naturtypelokaliteter; en flomskogsmark av høy kvalitet som er rødlistet som sårbar (VU) og en frisk lågurtedellaauvskog av moderat kvalitet som er rødlistet som nær truet (NT) (Artsdatabanken, 2018). Begge lokalitetene befinner seg nord for Sagelva og vises som rosa polygoner i figur 6. De registrerte naturtypene blir ikke direkte påvirket av det planlagte tiltaket og inkluderes ikke i konsekvensvurderingen. Det er ikke registrert utvalgte naturtyper i området.

Figur 6: Naturtyper kartlagt etter Miljødirektoratets instruks, oppdatert etter ny kartlegging i 2024.

Tabell 3. Oversikt over naturtyper innenfor planområdet kartlagt etter Miljødirektoratets instruks i 2024.

NIN-ID	Områdenavn	Naturtype	Tilstand	Natur-mangfold	Samlet kvalitet	Areal (daa)
NINFP2410154181	Sagdalen 1	C20 Flomskogsmark	God	Moderat	Høy	1,2
NINFP2410154183	Sagdalen 2	C16.1 Frisk lågurtedellauvskog	Moderat	Moderat	Moderat	2,4

3.3 Artsmangfold

Resultat fra feltbefaring og uttrekk fra Artskart viser at det er registrert tolv arter av rødlistede fugler og tre arter av rødlistede karplanter. Det er ikke gjort grundige undersøkelser av mangfoldet av alle artsgrupper, slik at det kan finnes flere rødlistearter av for eksempel moser, lav og sopp i området.

Hva gjelder fugleobservasjonene har de varierende relevans for planområdet. Enkelte er mer eller mindre tilfeldige observasjoner av overflygende individer, mens andre er knyttet til leveområdene i Skjærvagaget/Nitelva eller Sagdalen. Se følgende avsnitt om vilt.

De registrerte treslagene forekommer framfor alt i løvskogene langs Sagelva, men også i løvskogsbeltet mot Strømsveien.

Tabell 4. Rødlisterarter registrert i området.

Artsgruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Kategori	Siste funn
Fugler	<i>Sterna hirundo</i>	Makrellterne	Sterkt truet (EN)	2024
	<i>Sturnus vulgaris</i>	Stær	Nær truet (NT)	2024
	<i>Delichon urbicum</i>	taksvale	Nær truet (NT)	2024
	<i>Pandion haliaetus</i>	fiskeørn	Sårbar (VU)	2024
	<i>Accipiter gentilis</i>	hønsehauk	Sårbar (VU)	2024
	<i>Vanellus vanellus</i>	vipe	Kritisk truet (CR)	2024
	<i>Haematopus ostralegus</i>	tjeld	Nær truet (NT)	2024
	<i>Fulica atra</i>	sothøne	Sårbar (VU)	2024
	<i>Emberiza citrinella</i>	gulspurv	Sårbar (VU)	2014
	<i>Chloris chloris</i>	grønnfink	Sårbar (VU)	2014
	<i>Streptopelia decaocto</i>	tyrkerdue	Nær truet (NT)	2016
	<i>Passer domesticus</i>	gråspurv	Nær truet (NT)	2017
Karplanter	<i>Ulmus glabra</i>	alm	Sterkt truet (EN)	2024
	<i>Fraxinus excelsior</i>	ask	Sterkt truet (EN)	2024
	<i>Tilia cordata</i>	Lind	Nær truet (NT)	2024

Vilt

Planområdet Skjærvaveien ligger i nær tilknytning til to viktige viltområder, dels Nitelva-Nebbursvollen, som i viltkartleggingen til Lillestrøm kommune (Thylén et al, in prep) er angitt som et generelt viktig viltområde med Stor verdi, dels Sagelva som har en mer lokal funksjon for bl.a. spurvefugler.

Skjærvagapet er altså del av større viltområde langs Nitelva. Området ved Nitelva har funksjon spesielt som rasteplass på vår- og høsttrekket for andefugler og vadefugler. Her raster bl.a. store mengder gjess og krikkan. Det er flere sandbanker i Nitelva rett utenfor Skjærvagapet og oppstrøms mot Nebbursvollen som kommer til syne ved lav vannstand. Disse er spesielt viktige som rasteplasser på vårtrekket i april/mai, hvis vannforholdene ligger til rette for det. Området har også funksjon som hekkeområde for bl.a. sothøne (VU), sivspurv og ulike sangere, og som fødesøkområde for fiskeørn (VU) og for flaggermus. Selve Skjærvagapet er ikke den mest brukte delen av dette store funksjonsområdet, men ved befarung i 2024 var bl.a. taksvale (VU), låvesvale, makrellterne (EN), fiskemåke (VU) og sothøne (VU) innom på fødesøk. Fiskeørn ble også sett svevende over området. De er de ytre delene av Skjærvagapet (nærmest Nitelva) med naturlig strandsone og vegetasjon på nordsiden som har størst funksjon for fuglelivet. Her er det belter av helofytt-vegetasjon (planter som står nedsenka i vann), åpen flomfastmark og flomskog. Disse delene kan ha funksjon både som hekke- og rastekområde for fugler og for fødesøk. De indre delene med fyllingskanter og båthavn har mindre viktig funksjon.

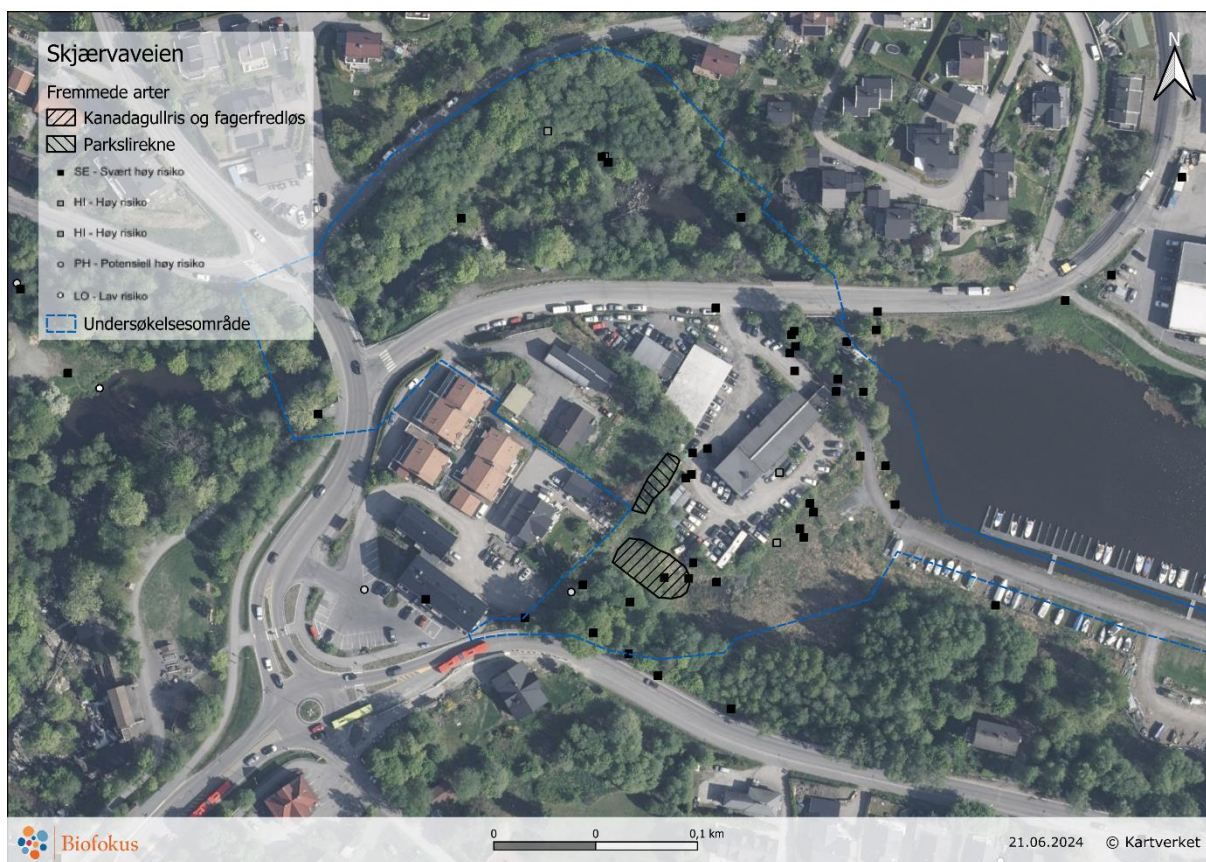
Langs Sagelva er det fra utløpet og oppover flere lommer med løvskog, som har en viktig funksjon for bl.a. spurvfugler. Ved befarig 3. mai ble det bl.a. observert vintererle, gråfluesnapper, kjernebiter og flere sangere. Av andre arter med flere observasjoner fra den siste tiårsperioden kan nevnes fossekall, strandsnipe og tyrkerdue (VU). Sagelvdalen har trolig også en viss funksjon som korridor både for fugler og andre dyrearter, selv om grønnsstrukturfunksjonen fort blir borte i tettbebyggelse kort vei oppstrøms.

I selve planområdet ble det observert stær (NT) med hekheadferd. En eller flere stær ble observert flygende inn og ut av trehull i en rekke med grove bjørker på tomte. Hekking ble ikke dokumentert, men det er ikke usannsynlig at det foregår.

Skogen/grønnsstrukturbeltet mot Strømsveien har også en viss lokal funksjon for vanlige fuglearter. Her ble det ved befarig bl.a. hørt munk og gulsanger.

3.4 Fremmede arter

Det er registrert 14 ulike fremmede arter i planområdet og nærmiljøet. De fleste av artene faller inn under kategorien «Svært høy risiko» (SE). Spesielt dominerende er kanadagullris (*Solidago canadensis*), parkslirekne (*Reynoutria japonica*) og fagerfredløs (*Lysimachia punctata*). Kanadagullris vokser spredt over hele planområdet, i tillegg er det et stort felt med fagerfredløs og kanadagullris på det åpne, eng-liknende arealet sør i planområdet. Bak verkstedet er det en stor populasjon med parkslirekne. Disse arealene vises med skraverte polygoner i figur 7.

Figur 7: Fremmede arter registrert i og rundt planområdet. Skraverte polygoner viser områder med spesielt store populasjoner.

Tabell 5: Fremmede arter registrert i og rundt planområdet.

Artsgruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Kategori	Siste funn
Karplanter	<i>Swida sericea</i>	alaskakornell	Svært høy risiko (SE)	2024
	<i>Solidago canadensis</i>	kanadagullris	Svært høy risiko (SE)	2024
	<i>Melilotus albus</i>	hvitsteinkløver	Svært høy risiko (SE)	2024
	<i>Amelanchier spicata</i>	blåhegg	Svært høy risiko (SE)	2024
	<i>Reynoutria japonica</i>	parkslirekne	Svært høy risiko (SE)	2024
	<i>Lysimachia punctata</i>	fagerfredløs	Svært høy risiko (SE)	2024
	<i>Cicerbita macrophylla</i>	kjempeturt	Svært høy risiko (SE)	2024
	<i>Hesperis matronalis</i>	dagfiol	Høy risiko (HI)	2024
	<i>Bunias orientalis</i>	russekål	Svært høy risiko (SE)	2024
	<i>Impatiens parviflora</i>	mongolspringfrø	Svært høy risiko (SE)	2024
	<i>Rubus odoratus</i>	rosebær	Potensielt høy risiko (PI)	2024
	<i>Rosa rugosa</i>	rynkerose	Svært høy risiko (SE)	2024
	<i>Salix ×fragilis</i>	grønnpil	Svært høy risiko (SE)	2024
	<i>Impatiens glandulifera</i>	kjempespringfrø	Svært høy risiko (SE)	2014

Figur 8: Øvre del av engarealet er dekket med fagerfredløs og kanadagullris. Dammen sees i forgrunnen.

3.5 Biologisk viktig grønnstruktur og landskapsøkologi

Det ligger et belte med løvskog sør i planområdet langs Strømsveien. Skogen er hovedsakelig dominert av boreale løvtrær som gråor og osp, og er ikke spesielt gammel. Spesielt i vestre del (innenfor planområdet) er det betydelig innslag av edelløvtrær, som lind, spisslønn, ask og alm. Her ble det registrert flere eldre trær, spesielt en stor linde-klon (figur 9) og en gammel, hul selje. Eldre og stabile trær og områder med naturlig vegetasjon er generelt av landskapsøkologisk verdi, særlig i tettbygde områder.

Figur 9: Linde-klon i grønnstrukturbeltet sør i planområdet. Foto: Biofokus / Kristine Heistad

4 Konsekvensvurdering

4.1 Verdivurdering

For å kunne gå videre med vurdering av påvirkning og konsekvenser er planområdet iht. Veileder M-1941 delt inn i delområder som hver er gitt en verdi iht. [verdisettingstabellen i veilederen](#). Viktige tema å vurdere er forekomst av verneområder, naturtyper etter Miljødirektoratets instruks, naturtyper etter DN-håndbok 13, arter og deres økologiske funksjonsområder, landskapsøkologiske funksjonsområder, geologisk mangfold.

Innen det aktuelle planområdet er det ikke funnet spesielt viktige naturområder, med unntak av Nitelva, men hverdagsnatur skal også vurderes (figur 6).

Delområde 1 er selve verkstedetsområdet. Verkstedet inneholder ingen naturverdier og det er registrert store populasjoner av flere fremmede arter.

Delområde 2 består i dag av åpen og til dels eng-lignende grasvegetasjon. Den åpne grasmarka ligger til stor del på en gammel fylling mens de øvre delene i skråningen muligens er rester av gammel

kulturmark. Det ble registrert flere engarter som har en funksjon for bl.a. pollinerende insekter, men det ble også registrert stor andel nitrofile arter og fremmede arter. Delområde 2 inkluderer også en dam, som kan være en siste rest av den tidligere våtmarka innerst i Skjærvagapet (figur 7). Under befarings ble det observert en kortvarig «vannstrøm» inn i dammen. Opphavet til denne «vannstrømmen» er i dag ukjent, men dette skal undersøkes nærmere og følges opp videre i prosessen (Pers.medd. J. Bratt, NRE Group, 01.07.2024).

Delområde 3 er skogbeltet langs Strømsveien, en biologisk viktig grøntstruktur, som har en viss betydning for naturmangfoldet i nærområdet. Slike grøntstrukturer tilbyr hekkeplasser og tilfluktssted for fugl, og store, gamle trær har også en funksjon for insekter.

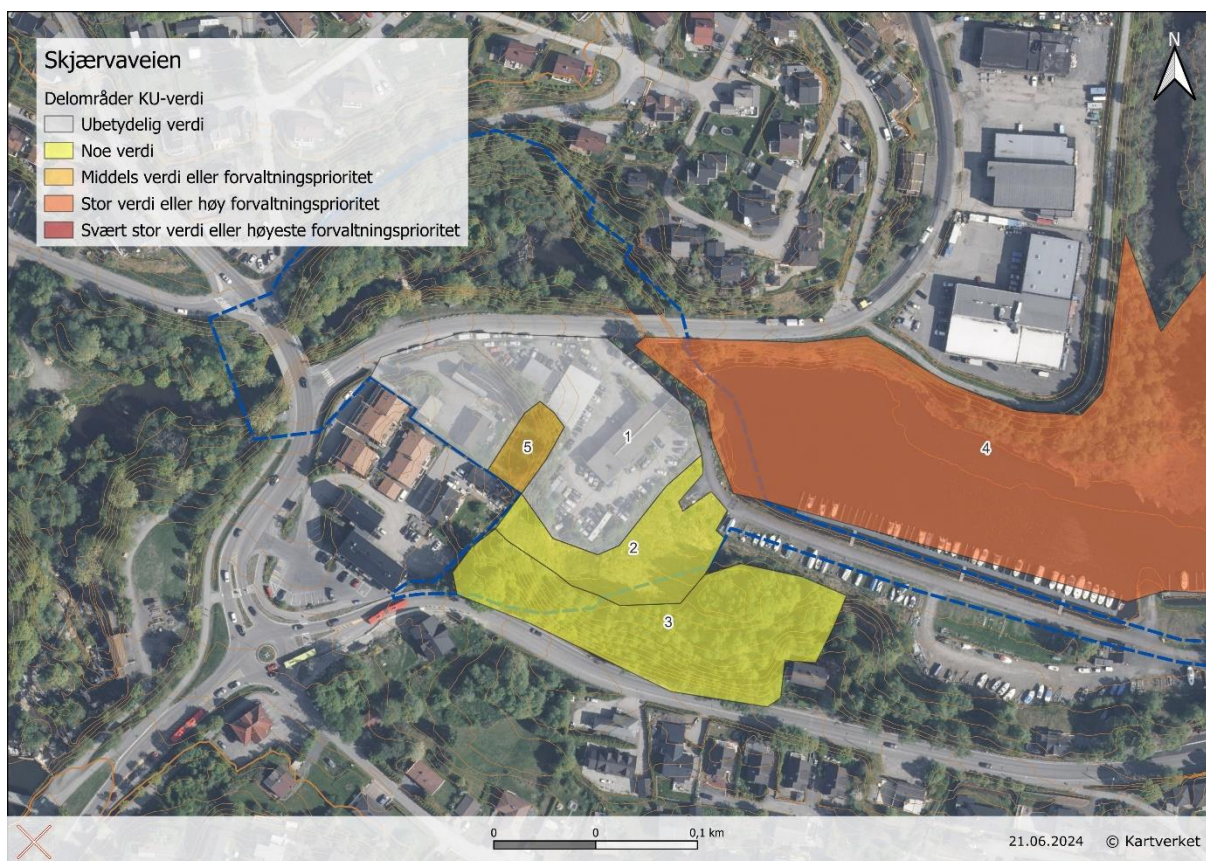
Delområde 4 omfatter naturtypelokaliteten «Nitelva» som er et viktig bekkedrag og et økologisk funksjonsområde for fugl.

Delområde 5 består av fire bjørketrær med hull, hvor det ble observert stær (*Sturnus vulgaris*) (NT) flygende ut av et av hullene. Det er usikkert om bjørka er hekkeplass eller om den ble benyttet i matsøk/tilflukt. Hule trær og trær med gamle spettehull har generelt en viktig funksjon for fugler og insekter.

Verdivurderingen framgår av tabell 6.

Tabell 6. Verdisetting av delområder i Skjærvaveien, basert på Verditabell for naturområder i M-1941.

Delområde	Ubetydelig verdi	Noe verdi	Middels verdi eller forvaltnings-prioritet	Stor verdi eller høy forvaltnings-prioritet	Svært stor verdi eller høyeste forvaltnings-prioritet	Kommentar
Delområde 1	————					Ingen naturverdier
Delområde 2		————				Verdi for pollinerende insekter
Delområde 3		————				Grøntstruktur med betydning for vanlige arter
Delområde 4				————		Ikke rødlistet naturtype med A-verdi og funksjonsområde for fugl.
Delområde 5			————			Hule trær har funksjon for fugl og insekter. Leveområde for NT-art

Figur 10: Kart over delområder og verdivurdering iht. [M-1941](#)

4.2 Påvirkning

Tiltaket påvirker i liten grad delområder med viktige naturtyper, hvilket fører til en ubetydelig til noe forringet situasjon, med unntak av delområde 5 som blir sterkt forringet.

Delområde 1 er i dag verksted og det planlagte tiltaket vil ikke ha betydning for naturmangfoldet, det vil heller gi en noe forbedret tilstand, dersom de fremmede artene på tomten fjernes forsvarlig og det plantes ny, stedegen vegetasjon. Påvirkning settes derfor til «ubetydelig endring».

Delområde 2 påvirkes noe av tiltaket da det er planlagt å anlegge en skogslekeplass på dette arealet, samt at en av de planlagte boligblokkene skal settes opp tett innpå området. Området består av få naturverdier, men både dammen og de «englignende» arealene har en funksjon for insekter, og enkelte eng- og våtmarksarter. Det er stedvis store forekomster av fagerfredløs og kanadagullris som begge utgjør «svært høy risiko» (SE) i henhold til fremmedartslista 2023 (Artsdatabanken, 2023). Dersom disse fjernes forsvarlig vil det til en viss grad veie opp for den negative påvirkningen av nedbygging av naturmark. Påvirkningen settes til noe forringet.

Delområde 3: Det er oppgitt at den planlagte stien/snarveien gjennom skogholtet i delområde 3 kan legges rundt de gamle trærne, og at det ikke er behov eller ønske om å hugge i dette området. Dette delområdet vurderes derfor til ubetydelig endring.

Delområde 4 er et økologisk funksjonsområde for fugl, som potensielt kan påvirkes av den planlagte kajakkbrygga. Kajakkbrygga er planlagt plassert i et strandsonparti som består av en smal fyllingskant inntil gangvei. Den ligger også nært inntil båthavna i Skjærvagapet, så den direkte plasseringen medfører liten grad av påvirkning. Spørsmålet er om bruk av kajakk vil medføre annen eller økt påvirkning ift. dagens båtbruk og ferdsel i området.

Båthavna i Skjærvagapet driftes av Strømmen båtforening, som har hatt aktivitet i området siden 1939. I forbindelse med dette har det vært gjort en del tiltak som har påvirket naturforholdene i Skjærvagapet. Det har vært utført mudring, steinsetting av kantene, fylling av overskuddsmasser etc. I følge foreningens nettside <https://www.stbf.no/> har båthavna per 2024 76 bryggeplasser. Med bakgrunn i de siste to årene ser det ut til at båtaktiviteten er fra etter 17. mai til ut september. Det er forøvrig flere båthavner nedstrøms mot Øyeren, to på Rælingensiden (rett oppstrøms jernbanebrua inn mot Lillestrøm stasjon og en lenger ned ved Sørilivika) og en i Lillestrøm ved Dyno/Heiavika. Sistnevnte sted er også tilhold for Lillestrøm kajakkklubb. Det antas (og ut fra å ha sjekket enkelte båtforum på nett) at det meste av båttrafikken er rettet ut mot Øyeren, men at det også er noe trafikk i Nitelva oppstrøms planområdet.

Lillestrøm kajakkklubb omtaler på sin nettside <https://www.lillestromkajakkklubb.no/> bl.a. padling langs Nitelva som en attraktiv padletur. Klubben har også en del regelmessige aktiviteter i området (onsdagspadling) som tyder på at det er en del padleaktivitet i området allerede. I motsetning til Nordre Øyeren og Svellet er det ingen ferdselsrestriksjoner langs Nitelva, vare seg på vannet eller langs land. Det er opplagt en del ferdsel langs land, mest på turstier som ikke ligger så tett på de mest sårbare områdene, men det er trolig en del uoffisielle fiskeplasser og lignende som går tettere på de viktige fugleområdene. Ferdselssituasjonen i området er dermed kompleks.

Padling kan generelt ha en annen påvirkning en annen båttrafikk. En kano/kajakk er enklere å få på vannet enn en båt, og aktivitet kan dermed foregå over større deler av året (så lenge det er isfritt). Med kano er det også mulig å gå tettere inn på grunne flater, mudderbanker, sandbanker og sårbare områder. Risikoen for forstyrrelse av fuglelivet er dermed noe annerledes for kano/kajakk enn fra annen båttrafikk. Spesielt rastende fugler på sandbankene ved lavvann under vårtrekket vil være sårbare for forstyrrelser fra kano/kajakk, noe som bekreftes i epost fra styret i Nordre Øyeren fuglestasjon (Thomas Sæther, Nordre Øyeren fuglestasjon pers.medd). Ikke minst da dette oftest er før annen båttrafikk er kommet i gang.

Ferdsel med kajakk/kano fra ny brygge i Skjærvagapet vil innebære økt ferdsel i Nitelva. Omfanget av denne økningen sammenlignet med eksisterende bruk av området er umulig å fastslå uten mer data om eksisterende bruk. Området er allerede i bruk med både båttrafikk, kajakk og ferdsel langs strendene. På våren før annen båttrafikk er i gang så vil ferdsel fra kajakkbrygge kunne innebære en økning i en periode når fuglelivet er spesielt sårbart. Ut fra føre-var-prinsippet (nml §9) må vi derfor anta at tiltaket kan ha en viss negativ påvirkning. Påvirkningen settes til (ubetydelig endring –) noe forringet

Delområde 5 som består av fire grove bjørketrær med hull, hvor det ble observert stær (NT) flygende ut av et av hullene. Oppdragsgiver har opplyst om at det må legges til grunn av disse trærne må hugges slik planene foreligger per i dag. Delområde 5 blir derfor satt til sterkt forringet.

Tabell 7. Tabell for vurdering av påvirkning på naturmangfold basert på M-1941.

Planen eller tiltakets påvirkning på delområdene	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet	Kommentar
Delområde 1						Ubetydelig endring. Kan ha en positiv effekt dersom de fremmede artene fjernes forsvarlig.
Delområde 2						Deler av naturarealet bygges ned.
Delområde 3						Ubetydelig endring. Stien legges mellom trærne.
Delområde 4						Kajakkbryggen kan føre til økt ferdsel og forstyrrelser i sårbar periode for fuglelivet.
Delområde 5						Bjørkene må hugges og naturverdiene forsvinner.

4.3 Konsekvens

Konsekvensen på naturverdiene i området gis av en sammenveiling av naturverdi og grad av påvirkning der konsekvensen kan være alt fra svært stor miljøforbedring til svært alvorlig miljøskade (Tabell 1). I det aktuelle området er konsekvensene sammenstilt og sammenlignet med nullalternativet (tabell 8). Store deler av planområdet er uten naturverdier og en utbygging vil ikke føre til noen forringelse av disse områdene. Faktorer som trekker opp konsekvensgraden av tiltaket er den potensielle negative påvirkningen på fuglelivet en ny kajakkbrygge kan føre til, samt at det er nødvendig å fjerne de fire grove bjørketrærne med gamle spettehull i planområdet. På bakgrunn av dette vurderes det planlagte tiltaket å resultere i **noe (til middels) negativ konsekvens for naturmangfold**.

Tabell 8. Konsekvensgrad for naturmangfold, fra veileder M-1941.

Alternativer		Nullalternativet	Utbygging
Vurderinger			
Konsekvens for delområder	Delområde 1	0	Ubetydelig miljøskade (0)
	Delområde 2	0	Noe miljøskade (-)
	Delområde 3	0	Ubetydelig miljøskade (0)
	Delområde 4	0	Noe miljøskade (-)
	Delområde 5	0	Betydelig miljøskade (--)
Avveininger	Begrunne høy/lav vektlegging av enkelte delområder		Konsekvensgraden for delområde 5 ilegges en del vekt da hule trær ofte er sjeldne, og da det er observert mulig hekking av rødlistet fugleart. Det ville vært en fordel om et eller flere av trærne kunne spares.
	Samlede virkninger		Samlet sett er dette et område som allerede er sterkt påvirket av både bygninger, forurensning og fremmede arter, og konsekvensen av tiltaket vil samlet sett ikke bli spesielt høy. Hogging av de hule bjørketrærne er den tydeligste negative påvirkningen innenfor planområdet, mens mulig påvirkning på funksjonsområdet for fugl i Nitelva fra økt ferdsel med kajakk er et usikkerhetsmoment.
Vurdering av samlet konsekvens for miljøtema	Samlet konsekvensgrad		Noe (til middels) negativ konsekvens
	Begrunnelse		

4.4 Vurdering opp mot Naturmangfoldloven

§ 8. (kunnskapsgrunnlaget)

Planområdet er kartlagt for forekomst av naturtyper og viktig grøntstruktur. Artsregistreringer for alle artsgrupper er ikke grundig gjennomført, men egne feltregistreringer sammen med registreringer på Artskart gir et godt bilde av både forekomster og potensial. Kunnskapsgrunnlaget er vurdert som godt nok til å kunne vurdere områdets naturverdi og konsekvenser av tiltaket.

§ 10. (økosystemtilnærming og samlet belastning)

Da tiltaket i liten grad medfører nedbygging av verdifull natur og viktige naturfunksjoner så er samlet belastning på økosystem/naturareal trolig liten. Foreslåtte avbøtende tiltak vil kunne bidra til å begrense negativ påvirkning på samlet naturareal.

§ 9. (føre-var-prinsippet)

Behov for føre-var baseres på vurderinger av både kunnskapsgrunnlaget og samlet belastning. Et akseptabelt kunnskapsgrunnlag kan i en del tilfeller medføre at føre-var-prinsippet faller bort. Vesentlig samlet belastning på området eller for spesielle arter eller naturtyper kan medføre behov for føre-var-hensyn, selv om kunnskapsgrunnlaget er godt. I dette tilfellet er føre-var-prinsippet benyttet i vurderingen av påvirkningen en ny kajakkbrygge kan få på fuglelivet i Skjærvagapet/Nitelva.

Kunnskapsgrunnlaget om hvor vidt en ny kajakkbrygge vil medføre økt kajakkaktivitet utover det som er situasjonen i dag er svært begrenset. Vi må derfor ta utgangspunkt i at det vil bli en viss økning kajakkaktivitet og at dette kan påvirke fuglelivet negativt, til dels i hekketiden, men kanskje spesielt ved rasting under trekket på våren.

5 Diskusjon

5.1 Hensyn og avbøtende tiltak

Det vil være en fordel at så mange som mulig av de fire bjørketrærne i vest får stå, da dette er viktige habitater og mulig hekkeplass for flere fuglearter, deriblant den rødlistede arten stær (NT). Dersom bygningene kan plasseres på en slik måte at et eller flere trær spares, vil dette bidra til å redusere den totale negative konsekvensen for naturmangfold. Dersom trærne ikke kan spares vil oppsett av fuglekasser tilpasset ulike fuglearter være et aktuelt avbøtende tiltak.

Det anbefales at alle fremmede arter med høy risikograd innenfor planområdet fjernes på forsvarlig vis og at det plantes stedegen vegetasjon. Spesielt viktig er det å fjerne bestanden av parkslirekne og unngå å bidra til spredning av denne. Det er også viktig å fjerne de store bestandene av kanadagullris og fagerfredløs.

Da deler av de åpne områdene sørøst i planområdet har et visst engpreg, så hadde det vært mulig å anlegge en blomstereng og å skjøtte det videre som en slåtteeng. Alternativt å anlegge en «pollinator-park» (<https://www.tinyworkers.no/pollinator-parker>) som er et konsept i Lillestrøm kommune. Dette kan innarbeides i Miljøplanen for prosjektet.

Dersom det er mulig å rense og restaurere dammen, vil dette være et godt tiltak for amfibier og insekter i nærområdet. Dammen bør få variert bunnsubstrat og stedegen kantvegetasjon.

I forbindelse med kajakkbryggen anbefales det å sette opp et informasjonsskilt om fuglelivet i Nitelva med en oppfordring om å ferdes varsomt, holde avstand til land og vise hensyn. Utstrakt informasjon om dette til beboere bør innarbeides som en del av Miljøplanen for prosjektet.

5.2 Håndtering av fremmede arter

Det er et flertall funn og til dels store konsentrasjoner av fremmede arter spredt over hele planområdet. Det er viktig å håndtere masser med fremmede arter på en slik måte at man ikke utilsiktet sprer frø eller plantedeler av disse artene i anleggsfasen. Infiserte jordmasser må håndteres med stor forsiktighet for å unngå spredning og nyetablering i området eller spredning til nye områder. Spredning kan skje både ved graving i jordmasser, flytting av jordmasser og via jord som følger med biler, maskiner og øvrig anleggsutstyr. Slirekne innebærer en spesielt stor spredningsrisiko, da selv små biter av stilk og greiner kan gi opphav til nye planter. Ved graving er det viktig at massene håndteres lokalt eller deponeres i allerede infiserte områder slik at fremmede arter ikke spres til nye områder. I den grad det skal tilføres masser i området er deponering/gjenbruk lokalt under dekke av rene masser ofte beste løsning (Misfjord & Angell-Petersen, 2018).

For å bekjempe fremmede arter som allerede har etablert seg i området bør man følge faglige råd som er tilpasset hver art eller artsgruppe. Informasjon om bekjempelse av fremmede arter finnes i utredning fra NINA fra 2017 (Blaalid et al., 2017), Fylkesmannens handlingsplan mot fremmede skadelige arter i Oslo og Akershus (Fylkesmannen i Oslo og Akershus, 2010) og i faktablad fra Fagus.

For å unngå fremtidig spredning av fremmede arter er det viktig å være bevisst ved beplantning i området. Fremmede treslag, busker eller stauder med høy eller svært høy risikokategori bør unngås helt. Det beste ville være å unngå alle fremmede arter og kun bruke stedegne arter. Dette for å unngå at arealet i fremtiden blir en kilde til spredning av fremmede arter.

5.3 Naturverdier i Sagdalen

Lillestrøm kommune ønsker en vurdering av muligheten for å anlegge en tursti gjennom Sagdalen på nordsiden av Sagelva. Biofokus har kartlagt området etter Miljødirektoratets instruks (se vedlegg 1 for mer informasjon). Det er kartlagt en flomskogsmark av høy kvalitet (VU), samt en frisk, lågurtedellauvskog (NT) av moderat kvalitet. Begge naturtypelokalitetene er rødlistet i henhold til norsk rødliste for naturtyper 2018 (Artsdatabanken, 2018). Det ble registrert arter som alm, ask, storklokke, kratthumleblom, vårkål og lønnekjuke. Vest i lokaliteten er det et område med store mengder parkslirekne (SE), som er en fremmed art med høy spredningsrisiko.

En smal tursti vil kunne ha gi et begrenset arealinngrep i naturtypene i området. Tatt i betraktning at arealet med flomskogsmark er lite, at det er en truet naturtype, og befinner seg i et område med stort utbyggingspress, vurderes det at konsekvensen av å anlegge tursti her vil være betydelig. Et alternativ kan være å legge stien høyere opp i terrenget, og da i lokaliteten med lågurtedelløvskog. Dette er imidlertid et bratt område, og dersom det blir nødvendig å grave og lage fylling i skråningen for å få plass til stien vil dette medføre et stort arealinngrep i naturtypen.

Biofokus vurderer at den negative påvirkningen på naturtypene av å anlegge tursti i området risikerer å bli store, og at det trolig er vanskelig å anlegge tursti uten svært negative inngrep. Vår anbefaling blir i dette tilfellet å la turstien gå utenom naturtypelokalitetene i Sagdalen, for å unngå betydelig arealtap og ivareta et intakt løvskogsmiljø.

Figur 11: Flomskogsmark langs Sagelva. Foto: Biofokus / Kristine Heistad 2024

6 Referanser

- Artsdatabanken. (2018). *Norsk rødliste for Naturtyper* 2018. <https://www.artsdatabanken.no/rodlisterforaturtyper>
- Artsdatabanken. (2021). *Norsk rødliste for arter* 2021. <https://artsdatabanken.no/lister/rodlisterforarter/2021/>
- Artsdatabanken. (2023, august 11). *Fremmede arter i Norge—Med økologisk risiko* 2023. <https://www.artsdatabanken.no/lister/fremmedartslista/2023>
- Artsdatabanken og GBIF Norge. (2023). *Artskart—Internettportal for artssøk*. <https://artskart.artsdatabanken.no/>
- Blindheim, T. (2002). *Kartlegging og verdisetting av naturtyper i Skedsmo kommune* (Siste Sjanse-rapport 2002–3; s. 38).
- Blaalid, R., Often, A., Magnussen, K., Olsen, S.L., & Westergaard, K.B. (2017). *Fremmede skadelige karplanter – Bekjempelsesmetodikk og spredningshindrende tiltak. – NINA Rapport 1432*. 87 s.
- Direktoratet for Naturforvaltning. (2000). *Viltkartlegging. - DN-håndbok 11*.
- Direktoratet for Naturforvaltning. (2007). *Kartlegging av naturtyper—Verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13. 2. Utgave 2006 (oppdatert 2007)*. Direktoratet for Naturforvaltning. https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/dirnat2/attachment/54/handbok-13-080408_low.pdf
- Drageset, O.-M. (2020). *Naturmangfold og grønn infrastruktur i Ås kommune. Norconsult-rapport 2020* (s. 43). Norconsult.
- Fylkesmannen i Oslo og Akershus. (2010). *Handlingsplan mot fremmede skadelige arter i Oslo og Akershus Rapport 2/2010* (s. 84).
- Halvorsen, R., Bryn, A., Erikstad, L., & Lindgaard, A. (2015). *Natur i Norge—NiN. Versjon 2*.
- Jakobsen, S., & Pedersen, B. (2020). *Naturindeks for Norge 2020. Tilstand og utvikling for biologisk mangfold. NINA Rapport 1886*. (s. 118). Norsk Institutt for naturforskning (NINA).
- Klima- og miljødepartementet. (2009). *Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven)*. Klima og miljødepartementet. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100>
- MAD Oslo AS. (2024). *PLANINITIATIV - Detaljreguleringsplan for Skjærvaveien 2-6, gnr/bnr 75/72, 75/324 og 75/439*.
- Miljødirektoratet. (2014). *Planlegging av grønnstruktur i byer og tettsteder Veileder M-100* (s. 104).
- Miljødirektoratet. (2023a). *Konsekvensutredninger for klima og miljø. Veileder M-1941*. <https://www.miljodirektoratet.no/konsekvensutredninger>
- Miljødirektoratet. (2023b). *Naturbase*. <https://geocortex02.miljodirektoratet.no/Html5Viewer/?viewer=naturbase>
- Miljødirektoratet. (2024). *Kartleggingsinstruks. Kartlegging av terrestriske Naturtyper etter NiN2. Miljødirektoratet veileder (M-2209 Versjon 12.01.2024; s. 411)*. <https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/2022/januar/kartleggingsinstruks-kartlegging-av-terrestriske-naturtyper-etter-nin/>
- Misfjord, K., & Angell-Petersen, S. (2018). *Håndtering av løsmasser med fremmede skadelige plantearter og forsvarlig kompostering av planteavfall med fremmede skadelige plantearter (M-982)*. Sweco.
- Thylén, A., Lønnve, O. J., & Bichsel, M. (in prep). *Viktige viltområder i Lillestrøm kommune. Biofokus rapport 2023-134. Stiftelsen Biofokus. Oslo*.
- Tysse, T. (2022). *Viktige villtlokaliteter i Lillestrøm kommune – en sammenstilling basert på tilgjengelige kilder. Ecofact rapport 859, 49 s + vedlegg*.

Vedlegg 1. Naturtypebeskrivelser

Lillestrøm: Sagdalen 1

Naturtype: C20 Flomskogsmark (ntyp_C20)

Kartlagt: 11/06/2024 kl. 12.03

Nøyaktighet: Meget god (5 - 20m)

Størrelse: 1226 m²

Tilstandsvurdering: God

Naturmangfoldvurdering: Moderat

Samlet lokalitetskvalitet basert på Miljødirektoratets instruks: Høy lokalitetskvalitet

Tilstand beskrivelse: Under arbeid

Naturmangfold beskrivelse: Under arbeid

Lillestrøm: Sagdalen 2

Naturtype: C16.1 Frisk lågurtedellauvskog (ntyp_C16_01)

Kartlagt: 11/06/2024 kl. 12.13

Nøyaktighet: Meget god (5 - 20m)

Størrelse: 2479 m²

Tilstandsvurdering: Moderat

Naturmangfoldvurdering: Moderat

Samlet lokalitetskvalitet basert på Miljødirektoratets instruks: Moderat lokalitetskvalitet

Tilstand beskrivelse: Under arbeid

Naturmangfold beskrivelse: Under arbeid

Lillestrøm: Sagelva

Naturtype: C16.1 Frisk lågurtedellauvskog (ntyp_C16_01)

Kartlagt: 31.8.2021

Nøyaktighet: Meget god (5 - 20m)

Størrelse: 1 216 m²

Tilstandsvurdering: Moderat

Naturmangfoldvurdering: Lite

Samlet lokalitetskvalitet basert på Miljødirektoratets instruks: Lav lokalitetskvalitet

Tilstand beskrivelse: Både gamle og unge trær. Tilstand vurderes som moderat da historisk påvirkning har vært stor.

Naturmangfold beskrivelse: Området skårer lavt på størrelse. Ingen rødlistearter ble registrert og ingen rødlistearter er kjent fra før. Det er noe liggende død ved av små dimensjoner. Del av større område med lignende kvaliteter.

Lillestrøm: Stavsvika

Naturtype: E9 Kalkrik helofyttsump (ntyp_E09)

Kartlagt: 30.8.2021

Nøyaktighet: Meget god (5 - 20m)

Størrelse: 75 773m²

Tilstandsvurdering: God

Naturmangfoldvurdering: Moderat

Samlet lokalitetskvalitet basert på Miljødirektoratets instruks: Høy lokalitetskvalitet

Tilstand beskrivelse: Området utgjør store områder med rik helofyttsump uten spesiell negativ påvirkning i nyere tid. Skårer derfor godt på tilstand.

Naturmangfold beskrivelse: Skårer lavt på kjente true arter, men heves til moderat da området har minst 6 habitatspesifikke arter. Ingen rødlistearter ble registrert og ingen rødlistearter er kjent fra før.

BN00016174 / Nitelva

Viktig bekke drag – Bekk i intensivt drevne jordbrukslandskap Verdi: A Areal: 1 435,2 daa

Innledning: Lokalitetsbeskrivelse innlagt av ILØden 11.01.2001: Vegetasjonen langs med Nitelva og i nedbørsfeltet varierer fra fattig skog til våtmarksområder og sumpvegetasjon. De mest spesielle områdene botanisk setter våtmarksområdene og den såkalte pusleplantevegetasjonen. I tillegg finnes det viktige områder i ravinesystemene. Branderud m.fl. (1989) registrerte 71 arter av høyere planter, samt 7 mosearter innenfor analyseområdet. Av de 71 plantene var 19 såkalte vannplanter, mens resten tilhørte sumpvegetasjonen. Denne undersøkelsen var begrenset til ektevannvegetasjon og åpen sumpvegetasjon i Nitelva nedstrøms Slattum og ned til Svellet inklusive Mærkja i Fet kommune. De mest artsrike områdene langs Nitelva ligger i kantområdene til selve hovedvassdraget. Bunnfaste planter som sivaks, starr og gress samt flytebladsplanter skaper enkelte steder problemer for ferdsel med båt og kano. Dette gjelder særlig i et område på ca. en km like ved Åros bro. Nedre del av Nitelva har tidligere hatt noen av landets fineste og mest artsrike lokaliteter for pusleplanter. Denne vegetasjonen finner man i stilleflytenede områder hvor artene har sitt optimale levested på beskyttede steder på grunt vann, og gjerne på leirflater. I 1987/88 ble det bare registrert fragmenter av denne opprinnelige vegetasjonen i hele området (med unntak av Mærkja i Fet). Artsdiversiteten av langskuddsplanter på strekningen Slattum-Svellet er redusert fra 28 til 23 i perioden 1970-1989. To nye næringskrevende arter ble funnet i Nitelva tidlig på 1980-tallet; vasspest og hornblad. Hornblad rapporteres som sjelden på Østlandet. Den meteoriske, og svært sjeldne arten dverggras ble senest i 1842 funnet med sikkerhet flere steder på leirstrender langs Nitelva fra Kjellerholen og sørover. Arten

er ettårig og "flyktig", og man kan ikke forvente at den har stabil opptreden i noe område. Hansen (2000) påpeker likevel viktigheten av å sikre habitatet til en slik art. Andre arter som særpreger våtmarksområdene langs Nitelva er flommarksarten mandelpil som i hovedsak finnes på Østlandet og i Trøndelag. En annen art er bleikfiol som er på tilbakegang over hele sitt utbredelsesområde. Nedre deler av Nitelva er sammen med Nordre Øyeren og Glomma det viktigste overvintringsområdet for sangsvane i Norden. En stor bestand (123 stk) av overvintrende stokkender ved Lillestrøm ble registrert i 1993. I Nordre Øyeren og Nitelva ble det observert 10 overvintrende vannfuglarter. Fiskefaunaen i nedre deler av Nitelva er svært artsrik, og i alt 16 arter er påvist (Fjellvang 1997). Området representerer et viktig område for gyting og oppvekst for egenfiskefauna, men også for fisk som går opp i elva fra Øyeren (Rørslett 1992). I tillegg til fiskefaunaen finner man også ferskvannskreps i Nitelva. Sommeren 1998 ble det påvist elvemusling, som er knyttet til rennende vann, i Nitelva. I tillegg er det kjente forekomster av den sjeldne arten flatdammusling samt den uvanlige andemusling i vassdraget. Det er ikke noen dokumentasjon når det gjelder bunndyrsfauna generelt i Nitelva. For gjengroingsproblematikken i Nitelva, se Branderud m.fl. 1989, Erlandsen m.fl. 1984, Rørslett 1984, eller Hansen 2000 for en oppsummering. Nitelva er et varig vernet vassdrag og er gitt forvaltningsklasse 1 og 2a i Kommuneplanens arealdel. Svetlet er gitt forvaltningsklasse 2b (sammen med Leira).

BN00016155 / Sagdalen

Gammel boreal lauvskog – Verdi: C Areal: 30,6 daa

Innledning: Stiftelsen Siste Sjanse (nå BioFokus) har i løpet av 1999 foretatt en kartlegging og verdivurdering av naturtyper i Bærum. Arbeidet har dels bestått i en gjennomgang av eksisterende litteratur om natur i kommunen og dels har kartleggingen blitt foretatt i som feltarbeid.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Området nordøst for veien langs Sagelva er også tatt med i denne lokaliteten.

Naturtyper og utforminger: Frodig løvskog som er i ferd med å danne en del strukturer av liggende og stående død ved. En av de rikeste lønnebiotopene i kommunen i tilknytning til fuktige omgivelser. Mange små ulike miljøer på et lite areal. Her er dominerende skogtype langs elva av svartortype.

Verdibegrunnelse: En av Sagelvas få løvskogslommer av en viss størrelse. Biotopen ligger inneklemt mellom veier og bebyggelse og er en del av viktig grønt korridor gjennom et av Skedsmo sitt mest urbane områder.

Vedlegg 2. Kategorier for rødlistearter

Norsk rødliste for arter (Artsdatabanken, 2021) lister og vurderer norske arters risiko for utryddelse. For å vurdere en spesifikk arts risiko for utryddelse vurderes grovt sett artens sjeldenhet, tilbakegang og leveområdets størrelse og fragmentering. Målsettingen med den nasjonale rødlisten er å sikre at artene ikke forsvinner fra landet.

Artene på rødlisten er rangert i seks kategorier. Kategoriene viser hvor høy risiko artene i kategorien har for å dø ut, forutsatt at forholdene ikke endres.

Tabell 9. Kategorier for arter som er rødlistet.

RL-kategori	Rødlistekategori	Forklaring
RE	Regionalt utdødd (Regionally Extinct)	Arter som er utdødd som reproduserende i landet. Ifølge IUCN skal denne kategorien kun benyttes når det ikke er spor av tvil om at arten er utryddet i landet. I tillegg skal arten ha reproduisert i Norge de siste 200 årene.
CR	Kritisk truet (Critically Endangered)	Arter som har ekstremt høy risiko for å dø ut (50 % sannsynlighet for utdøing innen 3 generasjoner og minimum ti år)
EN	Sterkt truet (Endangered)	Arter som har svært høy risiko for å dø ut (20 % sannsynlighet for utdøing innen 5 generasjoner, minimum 20 år).
VU	Sårbar (Vulnerable)	Arter som har høy risiko for å dø ut (10 % sannsynlighet for utdøing innen 100 år).
NT	Nær truet (Near Threatened)	En art er nær truet når den ikke tilfredsstiller noen av kriteriene for CR, EN eller VU, men er nære ved å tilfredsstille noen av disse kriteriene nå, eller i nær framtid.
DD	Datamangel (Data Deficient)	En art settes til kategori datamangel når usikkerhet om artens korrekte kategori plassering er svært stor, og klart inkluderer hele spekteret av mulige kategorier fra og med CR til og med LC.

Tabell 10. Kategorier for arter som ikke er rødlistet.

Kategori	Kategori	Forklaring
NE	Ikke vurdert (Not Evaluated)	Arter som ikke har blitt vurdert. Dette kan for eksempel skyldes dårlig utredet taksonomi, dårlig kunnskapsgrunnlag eller mangel på tilgjengelig kompetanse.
NA	Ikke egnet (Not Applicable)	Arter som ikke skal vurderes på nasjonalt nivå. I hovedsak fremmede arter hvilket er arter som er kommet til Norge ved hjelp av mennesket eller menneskelig aktivitet etter år 1800.
LC	Livskraftig (Least Concern)	Dette er arter som ikke er direkte truet og har livskraftige bestander i Norge.

Vedlegg 3. Kategorier for fremmede arter

Fremmedartslista for Norge (Artsdatabanken, 2023) lister og risikovurderer arter som bevisst eller ubevisst er innført til Norge ved hjelp av mennesket, etter år 1800.

Dette betyr at alle arter som er tatt inn i Norge etter 1800 betegnes som fremmede arter. De fremmede artene blir vurdert etter invasjonspotensial og økologisk effekt og blir satt i en kategori som viser hvilken grad av trussel arten utgjør for norsk natur. Invasjonspotensial angir sannsynlighet for artens spredning og etablering i naturen, og sannsynlig hastighet for invasjonen. Økologisk effekt viser i hvilken grad den fremmede arten kan påvirke stedegne arter og naturtyper.

Tabell 11. Kategorier i Fremmedartslisten for Norge 2018.

FA-kategori	Kategori	Forklaring
SE	Svært høy risiko (Severe impact)	Fremmede arter med en svært høy risiko er faktiske eller potensielle økologiske skadegjørere og har potensial til å etablere seg over store områder.
HI	Høy risiko (High impact)	Fremmede arter med høy risiko har stor spredning med en viss økologisk effekt, eller stor økologisk effekt med en begrenset spredning
PH	Potensielt høy risiko (Potentially high impact)	Fremmede arter med potensielt høy risiko har enten store økologiske effekter, kombinert med et lite invasjonspotensial, eller et stort invasjonspotensial, men ingen kjente økologiske effekter.
LO	Lav risiko (Low impact)	Fremmede arter med lav risiko er ikke dokumentert å ha noen vesentlig negativ påvirkning på norsk natur.
NK	ingen kjent risiko (No known impact)	Fremmede arter uten kjent risiko har ingen kjent spredningspotensial og ingen kjente økologiske effekter

Biofokus

– for et godt kunnskapsgrunnlag

Biofokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. Biofokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. Biofokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. Biofokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir den digitale rapportserien **Biofokus rapport**.

Biofokus rapport 2024–088
ISSN 1504-6370
ISBN 978-82-8449-398-5

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
biofokus.no